

ประชาคมอาเซียนกับบทบาทของกองทัพเรือ

นาวาเอก ภูซงค์ ประดิษฐ์ธีระ

คำนำ

ขณะนี้พวกเราคงได้ยินและเริ่มจะคุ้นหูกับคำว่า “ประชาคมอาเซียน ๒๕๕๘ หรือ ASEAN 2015” จากสื่อหรือวงประชุมสัมมนาที่หลายหน่วยงานได้จัดขึ้นถี่มาก หลายท่านคงทราบแล้วว่าในปี พ.ศ.๒๕๕๘ (ค.ศ.๒๐๑๕) ประเทศในกลุ่มอาเซียนตั้งเป้าหมายอะไรไว้ อย่างไรก็ตาม อาจจะมีบางท่านที่ยังไม่รู้ว่า “ประชาคมอาเซียน” คืออะไร หรืออาจเข้าใจว่าเป็นอันเดียวกับ “สมาคมอาเซียน” ที่ก่อตั้งมากกว่า ๔๐ ปีแล้ว เพราะชื่อคล้าย ๆ กัน

ปัจจุบันหลายองค์กรได้จัดตั้งหน่วยเพื่อศึกษาและรับผิดชอบงานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนโดยตรง เช่น สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมได้จัดตั้งกองอาเซียนขึ้นในสังกัดของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ นอกจากนี้สถาบันการศึกษาทั้งระดับมหาวิทยาลัย โรงเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษาต่างมีการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา เพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนนักศึกษาด้วย บทความนี้จะนำเสนอประวัติความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของประชาคมอาเซียน รวมทั้งการดำเนินการของหน่วยงานด้านความมั่นคงของไทยพร้อมทั้งวิเคราะห์บทบาทของกองทัพเรือที่จะต้องดำเนินการตามกรอบประชาคมอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือสมาคมอาเซียน (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN)

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือสมาคมอาเซียน ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๐ โดยมีจุดประสงค์หลักคือเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค ชำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกีดกันอยู่ดีบนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก แรกเริ่มการก่อตั้งมีสมาชิก ๕ ประเทศ ประกอบด้วย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ต่อมาประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เหลือคือ กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม และบรูไน ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกด้วย ปัจจุบันมีสมาชิกรวม ๑๐ ประเทศ และในอนาคตอันใกล้อาจมีติมอร์เลสเตหรือติมอร์ตะวันออกเป็นสมาชิกเพิ่มอีก ๑ ประเทศ (ขณะนี้ยังเป็นประเทศที่เรียกว่าผู้สังเกตการณ์) สมาคมอาเซียนมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงจาร์จาทา ประเทศอินโดนีเซีย ปัจจุบันมี ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ เป็นเลขาธิการ

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)

แนวความคิดการจัดตั้งประชาคมอาเซียนเป็นผลจากการประชุมผู้นำอาเซียนเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๔๖ ที่เกาะบาหลี ซึ่งผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียนที่เรียกว่า ปฏิญญาบาหลี ๒ (Bali Concord II) เห็นชอบร่วมกันให้จัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) คือการให้อาเซียนรวมตัวเป็นชุมชนหรือประชาคมเดียวกันให้สำเร็จภายในปี พ.ศ.๒๕๖๓ (ค.ศ.๒๐๒๐) แต่ต่อมาได้ตกลงร่นระยะเวลาจัดตั้งให้แล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๕๘ (ค.ศ.๒๐๑๕) โดยจะเป็นประชาคมที่ประกอบด้วย ๓ เสาหลักคือ

เสาประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community-ASC) มีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีระบบแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันได้ด้วยดี มีเสถียรภาพอย่างรอบด้าน มีกรอบความร่วมมือเพื่อรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงทั้งรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยและมั่นคง โดยมีหลักการดำเนินการคือ¹

๑. ใช้เอกสารทางการเมืองและกลไกของอาเซียนที่มีอยู่แล้ว ในการเพิ่มศักยภาพในการแก้ไข ปัญหาข้อพิพาทภายในภูมิภาค รวมทั้งการต่อต้านการก่อการร้าย การลักลอบค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติอื่น ๆ และการขจัดอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

๒. ริเริ่มกลไกใหม่ ๆ ในการเสริมสร้างความมั่นคง และกำหนดรูปแบบใหม่สำหรับความร่วมมือ ในด้านนี้ ซึ่งรวมถึงการกำหนดมาตรฐานการป้องกันการเกิดข้อพิพาท การแก้ไขข้อพิพาท และการส่งเสริม สันติภาพภายหลังจากการเกิดข้อพิพาท

๓. ส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเล ซึ่งอาเซียนยังไม่มีความร่วมมือด้านนี้

ทั้งนี้ความร่วมมือดังกล่าวข้างต้นจะไม่กระทบต่อนโยบายต่างประเทศ และความร่วมมือทางทหาร ของประเทศสมาชิกกับประเทศนอกภูมิภาค และสำหรับเสาประชาคมความมั่นคงอาเซียนนี้ต่อมาได้เพิ่มเรื่อง ของการเมืองเข้าไปด้วย เรียกว่า **ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community-APSC)**

เสาประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) มีวัตถุประสงค์ตาม วิสัยทัศน์อาเซียน ๒๐๒๐ (พ.ศ.๒๕๖๓) ที่จะให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และสามารถ แข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ ได้ โดย

๑. มุ่งให้เกิดการไหลเวียนอย่างเสรีของสินค้า การบริการ การลงทุน เงินทุน การพัฒนาทาง เศรษฐกิจ และการลดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคมภายในปี ค.ศ.๒๐๒๐

๒. มุ่งที่จะจัดตั้งให้อาเซียนเป็นตลาดเดียวและเป็นฐานการผลิต โดยจะริเริ่มกลไกและมาตรการ ใหม่ ๆ ในการปฏิบัติตามข้อริเริ่มทางเศรษฐกิจที่มีอยู่แล้ว

¹ เว็บไซต์กระทรวงการต่างประเทศ <http://www.mfa.go.th/asean/ASEAN%20Main.pdf>

๓. ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียน ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม หรือ CLMV (Cambodia Lao Myanmar Vietnam) เพื่อลดช่องว่างของระดับการพัฒนา และช่วยให้ประเทศเหล่านี้เข้าร่วมในกระบวนการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียน

๔. ส่งเสริมความร่วมมือในนโยบายการเงินและเศรษฐกิจมหภาค ตลาดการเงิน และตลาดเงินทุน การประกันภัยและภาษีอากร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม กรอบความร่วมมือด้านกฎหมาย การพัฒนาความร่วมมือด้านการเกษตร พลังงาน การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการยกระดับการศึกษาและการพัฒนาฝีมือ²

เสาประชาสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อยู่ร่วมกันในสังคมที่เอื้ออาทร ประชากรมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ได้รับการพัฒนาในทุกด้าน และมีความมั่นคงทางสังคม (Social Security) โดยเน้นการส่งเสริมความร่วมมือในด้านต่าง ๆ อาทิ

๑. การพัฒนาสังคม โดยการยกระดับความเป็นอยู่ของผู้ด้อยโอกาสและผู้ที่อาศัยในถิ่นทุรกันดาร และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

๒. การพัฒนาการฝึกอบรม การศึกษาระดับพื้นฐานและสูงกว่า การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสร้างงาน และการคุ้มครองทางสังคม

๓. การส่งเสริมความร่วมมือในด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เช่น โรคเอดส์ และโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง

๔. การจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

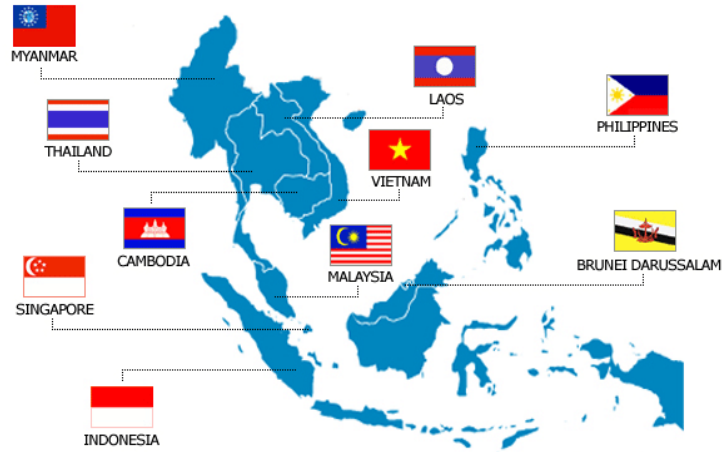
๕. การส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเขียน นักคิด และศิลปินในภูมิภาค³

---

² Ibid.

³ Ibid.

ประชาคมอาเซียนกับงานด้านความมั่นคงและความมั่นคงทางทะเล

จากเสาหลักของประชาคมอาเซียนทั้ง ๓ เสาที่กล่าวไปแล้วนั้น จะเห็นว่าหลักการหรือจุดประสงค์ของประชาคมอาเซียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานด้านความมั่นคงมากที่สุดคือ **เสาประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC)** โดยในส่วนของ APSC ได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC Blueprint) ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ลักษณะ⁴ คือ

๑. ประชาคมที่มีกติกาและมีการพัฒนาค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน (A Rules-based Community of Shared Values and Norms)

๒. ประชาคมที่ทำให้ภูมิภาคมีความเป็นเอกภาพ มีความสงบสุข มีความแข็งแกร่ง พร้อมทั้งมีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความมั่นคงที่ครอบคลุมในทุกมิติ (A Cohesive, Peaceful, and Resilient Region with Shared Responsibility for Comprehensive Security)

๓. ประชาคมที่ทำให้เป็นภูมิภาคที่มีพลวัตและมองไปยังโลกภายนอกที่มีการรวมตัว และลักษณะพึ่งพาซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น (A Dynamic and Outward-looking Region in an Increasingly Integrated and Interdependent World)

⁴ กระทรวงการต่างประเทศ, กรมอาเซียน, แผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคง (ASEAN Political – Security Community (APSC) Blueprint) (กรุงเทพมหานคร : กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๓) หน้า ๕.

สำหรับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางทะเลนั้น ใน APSC Blueprint ได้กำหนดให้มีการส่งเสริมความร่วมมือทางทะเลที่ได้กำหนดกิจกรรมไว้ประกอบด้วย⁵

๑. การจัดตั้งเวทีการประชุมหารือเรื่องความร่วมมือ เพื่อความมั่นคงทางทะเลของอาเซียน (Establish the ASEAN Maritime Forum-AMF)

๒. การประยุกต์ใช้แนวทางอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะประเด็นเรื่องความปลอดภัยในการเดินเรือและความมั่นคงในภูมิภาค (Apply a Comprehensive Approach that Focuses on Safety of Navigation and Security Concern in the Region that are of Common Concerns to the ASEAN Community)

๓. การรวบรวมประเด็นความมั่นคงทางทะเล และระบุความร่วมมือทางทะเลร่วมกันของสมาชิกอาเซียน (Stock Take Maritime Issues and Identify Maritime Cooperation Among ASEAN Member Countries)

๔. ส่งเสริมความร่วมมือด้านความปลอดภัยทางทะเล การค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความร่วมมือด้านเทคโนโลยี และการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (Promote Cooperation in Maritime Safety and Search and Rescue (SAR) through Activities such as Information Sharing, Technological Cooperation and Exchange of Visits of Authorities Concerned)

หน่วยงานด้านความมั่นคงของไทยกับการดำเนินการความร่วมมือในกรอบประชาคมอาเซียน

การดำเนินการเพื่อรองรับประชาคมการเมืองและความมั่นคงในระดับนโยบายของไทย ซึ่งมีสำนักงานสภาพัฒนาการเมืองแห่งชาติ (สมช.) เป็นหน่วยรับผิดชอบ ได้จัดทำร่างยุทธศาสตร์ในการดำเนินการด้านการเมืองและความมั่นคงอาเซียน เพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC) ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์⁶ คือ

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการเมือง
๒. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างบรรทัดฐานความร่วมมือด้านความมั่นคงในภูมิภาค
๓. ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่มีลักษณะข้ามชาติ
๔. ยุทธศาสตร์การจัดการกับภัยพิบัติที่ส่งผลกระทบต่อรุนแรง
๕. ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ปัญหาคความขัดแย้งในภูมิภาค
๖. ยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์กับมหาอำนาจ

⁵ Ibid., หน้า ๑๔.

⁶ สำนักงานสภาพัฒนาการเมืองแห่งชาติ, สำนักความมั่นคงกิจการภายนอกประเทศ, ร่างยุทธศาสตร์แห่งชาติในการดำเนินการด้านการเมืองและความมั่นคงในอาเซียน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักความมั่นคงกิจการภายนอกประเทศ สำนักงานสภาพัฒนาการเมืองแห่งชาติ, ๒๕๕๔)

ทั้งนี้ในร่างยุทธศาสตร์ดังกล่าว จะกำหนดมาตรการในการดำเนินการในแต่ละยุทธศาสตร์ด้วย รายละเอียดได้จากร่างยุทธศาสตร์แห่งชาติในการดำเนินการด้านการเมืองและความมั่นคงในอาเซียนของ สมช.⁷

ในส่วนของกระทรวงกลาโหมได้ใช้กลไกการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting-ADMM) เป็นส่วนเสริมสร้างเพื่อนำไปสู่การจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC) ซึ่งจากผลของการประชุม ADMM ที่ผ่านมา ได้เห็นชอบร่วมกันให้มีกิจกรรมความร่วมมือที่สำคัญคือ

๑. ความร่วมมือระหว่างกลาโหมอาเซียนกับองค์กรภาคประชาสังคม ในด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (ASEAN Defence Establishments and Civil Society Organizations Cooperation on Non-Traditional Security)

๒. การใช้ทรัพยากรและศักยภาพทางทหารอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ (The Use of ASEAN Military Assets and Capacities in Humanitarian Assistance and Disaster Relief)

๓. ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของอาเซียน (ASEAN Defence Industry Cooperation)

นอกจากความร่วมมือในกรอบของรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนดังกล่าวแล้ว ยังมีกรอบความร่วมมือของการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนและประเทศคู่เจรจา (ADMM-Plus) อีก ๘ ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ สาธารณรัฐเกาหลี รัสเซีย และสหรัฐฯ โดยเมื่อ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ รัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนและประเทศคู่เจรจาได้เห็นชอบในการดำเนินการด้านความร่วมมือเพื่อความมั่นคง ๕ ด้าน คือ

⁷ Ibid.

๑. การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย (Humanitarian Assistance and Disaster Relief-HA/DR)
๒. ความมั่นคงทางทะเล (Maritime Security)
๓. การแพทย์ทหาร (Military Medical)
๔. การต่อต้านการก่อการร้าย (Counter Terrorism)
๕. การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Peace Keeping Operations)

สำหรับการดำเนินการตามกรอบความร่วมมือของแต่ละด้านนั้น ประเทศในอาเซียนจะได้ดำรงตำแหน่งประธานคณะทำงานอย่างน้อย ๑ ด้านและ ๑ วาระ (มีวาระ ๒ - ๓ ปี) ซึ่งแต่ละด้านจะมีประธานร่วมระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา ดังนี้

- การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย มีเวียดนาม และ สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นประธาน
- ความมั่นคงทางทะเล มีมาเลเซียและออสเตรเลีย เป็นประธาน
- การแพทย์ทหาร มีสิงคโปร์และญี่ปุ่น เป็นประธาน
- การต่อต้านการก่อการร้าย มีอินโดนีเซียและสหรัฐฯ เป็นประธาน
- การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ มีฟิลิปปินส์และนิวซีแลนด์ เป็นประธาน

โดยไทยมีแนวทางในการเข้าร่วมเป็นคณะทำงานทุกด้าน และเพื่อสนับสนุนกรอบความร่วมมือดังกล่าวกระทรวงกลาโหมได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญฝ่ายไทย (Thai Experts' Working Groups-Thai EWGs) ในแต่ละด้านเพื่อทำหน้าที่กำหนดแนวทาง วางแผนการปฏิบัติ และเป็นศูนย์กลางการติดต่อประสานงานกับกลาโหมอาเซียนและกลาโหมประเทศคู่เจรจา

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าในกรอบความร่วมมือแต่ละด้านตามกรอบ ADMM-Plus ประเทศไทยไม่ได้เป็นประธานร่วมกับประเทศคู่เจรจาทั้ง ๆ ที่ไทยนั้นถือได้ว่าเป็นประเทศชั้นนำประเทศหนึ่งในอาเซียนและยังเป็น ๑ ใน ๕ ของประเทศที่ร่วมจัดตั้งสมาคมอาเซียนอีกด้วย

บทบาทของกองทัพเรือกับความร่วมมือด้านความมั่นคงในกรอบประชาคมอาเซียน

ตลอดห้วงเวลาที่ผ่านมามีบทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรมความร่วมมือเพื่อความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคตามกรอบเวทีต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทั้งระดับพหุภาคี เช่น เวที ARF (ASEAN Regional Forum), WPNS (Western Pacific Naval Symposium), ReCAAP (Regional Cooperation Agreement on Combating Piracy and Armed Robbery against Ships in Asia), CSCAP (Council for Security Cooperation in Asia Pacific) การร่วมลาดตระเวนในช่องแคบมะละกา และระดับทวิภาคี เช่น การฝึกซ้อม การลาดตระเวนร่วม การประชุม และการแลกเปลี่ยนการเยือนกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

สำหรับในกรอบประชาคมอาเซียนนั้น จากแผนจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคง (APSC Blueprint) และข้อตกลงรัฐมนตรีกลาโหมตามกรอบ ADMM กับ ADMM-Plus ที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่า มีกิจกรรมหรืองานที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของกองทัพเรือค่อนข้างมากโดยเฉพาะด้านความมั่นคงทางทะเล ซึ่งเป็นเรื่องที่มีประเด็นค่อนข้างกว้าง เนื่องจากปัญหาภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคมีหลายอย่างทั้งที่เป็นปัญหาภัยคุกคามรูปแบบดั้งเดิม (Traditional Threats) เช่น ความขัดแย้งเรื่องเขตแดนทางทะเล และปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threats) เช่น การก่อการร้าย โจรสลัด ยาเสพติด การค้าอาวุธสงคราม การกระทำผิดกฎหมายของเรือประมงของแต่ละประเทศ และภัยธรรมชาติ เป็นสิ่งที่จะต้องใช้กำลังพล ทรัพยากร และงบประมาณของกองทัพเรือในการร่วมกิจกรรมเหล่านี้ ทั้งเรื่องการประชุมหารือ การฝึก การลาดตระเวน และการขนส่งลำเลียงต่าง ๆ

นอกจากนี้ความร่วมมืออีก ๒ ด้านตามกรอบ ADMM-Plus คือ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย (HA/DR) และการต่อต้านการก่อการร้าย ก็เป็นสิ่งที่กองทัพเรือจะต้องเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวข้องด้วยเนื่องจากการเกิดภัยพิบัติที่ผ่านมาที่ทำความเสียหายต่อภูมิภาคนั้น เป็นภัยพิบัติทางทะเล เช่น คลื่นยักษ์สึนามิ หรือ พายุไต้ฝุ่นนากิส ซึ่งหากดูในลักษณะสภาพภูมิศาสตร์ของภูมิภาคแล้ว การร่วมมือกันในการใช้ทรัพยากรทางทะเลร่วมกันจะเห็นเป็นรูปธรรมมากกว่าความร่วมมือทางบก และในส่วนของความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้ายก็เช่นกัน เนื่องจากการก่อการร้ายทางทะเลเป็นปัญหาภัยคุกคามที่ไม่อาจมองข้ามได้ กองทัพเรือจึงมีบทบาทสำคัญในด้านนี้ด้วยโดยเฉพาะการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยทางทะเลที่ปัจจุบันเกิดขึ้นบ่อยครั้งตามที่ปรากฏให้เห็นอยู่

จะเห็นว่ากิจกรรมความร่วมมือตามกรอบประชาคมอาเซียนที่ระบุไว้ตาม APSC Blueprint และความร่วมมือ ๓ ใน ๕ ด้านหลักตามข้อตกลงของ ADMM-Plus ตามที่กล่าวมาแล้ว ล้วนเป็นสิ่งที่กองทัพเรือจะต้องเข้าไปมีบทบาทอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นในการพิจารณาจัดทำหรือทบทวนยุทธศาสตร์ของกองทัพเรือ และการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติราชการของหน่วยที่เกี่ยวข้องทั้งด้านการจัดหา/เตรียมกำลังและการฝึกศึกษาต่างๆควรนำปัจจัยภาระงานของกองทัพเรือที่ต้องปฏิบัติตามกรอบประชาคมอาเซียนมาเป็นหนึ่งในปัจจัยประกอบการพิจารณาจัดทำนโยบาย/แผนดังกล่าวด้วย นอกจากนี้แล้วหากจะเปรียบเทียบบทบาทของกองทัพเรือกับหน่วยงานด้านความมั่นคงหรือเหล่าทัพอื่นตามกรอบประชาคมอาเซียนแล้ว จะเห็นว่ากองทัพเรือน่าจะมีความท้าทายที่ต้องดำเนินการมากที่สุด จึงสมควรที่หน่วยเหนือจะต้องพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมในส่วนที่กองทัพเรือจะต้องดำเนินการและเตรียมการในเรื่องความร่วมมือด้านต่าง ๆ ตามกรอบประชาคมอาเซียน รวมทั้งสนับสนุนกองทัพเรือในการปรับปรุง/พัฒนาขีดความสามารถ (Capacity Building) ทั้งด้านองค์บุคคลและการจัดหายุทธโศปกรณ์ที่เหมาะสมและทัดเทียมกับประเทศกลุ่มนำในอาเซียนและประเทศคู่เจรจา เพื่อเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีของประเทศไทย

บทส่งท้าย

จากความมุ่งหวังของประเทศในกลุ่มอาเซียนที่จะทำให้เป็นประชาคมเดียวกันในปี พ.ศ.๒๕๕๘ (ค.ศ.๒๐๑๕) ทั้งด้านการเมืองและความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยกำหนดคำขวัญ (Motto) ไว้ว่า **“วิสัยทัศน์เดียว อัตลักษณ์เดียว ประชาคมเดียว (One Vision, One Identity, One Community)”** ซึ่งเป็นสิ่งท้าทาย (Challenges) ของประเทศในอาเซียนว่าจะประสบความสำเร็จหรือจะเห็นเป็นรูปธรรม (บ้าง) หรือไม่โดยเฉพาะในด้านความมั่นคงที่ปัจจุบันหลายประเทศยังมีประเด็นปัญหาที่สำคัญ เช่น เรื่องเขตแดนทางระหว่างประเทศสมาชิก และการขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยเห็นได้จากการกำหนดยุทธศาสตร์ทหารที่ยังตั้งอยู่บนพื้นฐานว่าประเทศเพื่อนบ้านอาจเป็นศัตรู (Threats Base) รวมทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรมเนื่องจากแต่ละประเทศมีคุณลักษณะของประชากรที่แตกต่างกันมากและมีความละเอียดอ่อนในด้านชาตินิยมที่เกี่ยวข้องมาจากประวัติศาสตร์ เป็นต้น

สำหรับบทบาทของกองทัพเรือที่จะมีมากขึ้นในด้านความร่วมมือเพื่อความมั่นคงทางทะเล ตามที่กล่าวมาแล้ว ก็เป็นสิ่งท้าทายที่กองทัพเรือจะต้องปฏิบัติให้บรรลุภารกิจตามนโยบายหน่วยเหนือ จึงควรต้องเตรียมการทั้งด้านกำลังพลที่มีความรู้ความสามารถในด้านที่เกี่ยวข้อง ยุทธโศปกรณ์โดยเฉพาะ Platforms ที่เหมาะสมในการร่วมมือด้านต่าง ๆ และหน่วยงานที่จะทำหน้าที่ทั้งด้านอำนาจการและปฏิบัติการอย่างเป็นทางการ (Track I) รวมทั้งส่วนสนับสนุนด้านวิชาการ (Track II) ด้วย

อย่างไรก็ตามนอกจากจะเป็นสิ่งท้าทายอย่างหนึ่งของกองทัพเรือในการที่จะสนองตอบในกรอบประชาคมอาเซียนแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าจะมีโอกาส (Opportunities) ของกองทัพเรือที่จะได้แสดงบทบาทนำในภูมิภาคตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ว่า **“จะต้องเป็นกองทัพเรือชั้นนำในภูมิภาค ด้วยขนาดกำลังรบที่สมดุลง ทันทสมัย ภายใต้การบริหารจัดการที่เน้นคุณภาพเป็นสำคัญ”** ถึงแม้ว่าในขณะนี้ประเทศไทยยังไม่ได้เป็นประธานร่วมในคณะทำงานแต่ละด้านก็ตาม

.....

บรรณานุกรม

กระทรวงกลาโหม, สำนักนโยบายและแผน, กองอาเซียน, เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเรื่อง การเตรียมความพร้อมของกองทัพไทย เพื่อสนับสนุนความร่วมมือด้านความมั่นคงในกลุ่มประเทศอาเซียน เมื่อ ๒ - ๔ มีนาคม ๒๕๕๔, กรุงเทพมหานคร : สำนักนโยบายและแผน กระทรวงกลาโหม, ๒๕๕๔.

กระทรวงการต่างประเทศ, กรมอาเซียน, แผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political - Security Community - APSC Blueprint) กรุงเทพมหานคร: กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๓.

กระทรวงการต่างประเทศ, กรมอาเซียน, แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน, กรุงเทพมหานคร : กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๔.

สำนักงานสภาพัฒนาการเมืองและสถาบันความมั่นคงกึ่งราชการภายนอกประเทศ, ร่างยุทธศาสตร์แห่งชาติในการดำเนินการด้านการเมืองและความมั่นคงในอาเซียน, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานความมั่นคงกึ่งราชการภายนอกประเทศ สำนักงานสภาพัฒนาการเมืองและสถาบันความมั่นคงแห่งชาติ, ๒๕๕๔.

เว็บไซต์กระทรวงการต่างประเทศ <http://www.mfa.go.th/asean/ASEAN%20Main.pdf>